

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА
НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА
ОБЩИНА САМУИЛ
2014-2020 Г.

МАРТ 2014 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
I. ОБЩ ПРЕГЛЕД НА СТРУКТУРАТА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА ПЛАНОВИЯ ДОКУМЕНТ	4
II. ВЪТРЕШНА И ВЪНШНА СЪГЛАСУВАНОСТ	5
2.1. Съответствие между анализа на социално-икономическото развитие и SWOT анализа	5
2.2. Съответствие между идентифицираните проблеми в ситуационния анализ и предвидените цели и мерки в стратегическата част на плановия документ.....	6
2.3. Външна съгласуваност с принципите и целите на европейската и националната регионални политики и с документите от по-високо ниво.....	7
III. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА	8
3.1. Оценка на социално - икономическите въздействия на плана	8
3.2. Оценка на финансовите въздействия на плана	10
IV. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПЛАНА	11
4.1. Основни цели на предварителната екологична оценка	11
4.2. Състояние на компонентите и факторите на околната среда и предложения за развитие и актуализация на дейностите свързани с опазване на околната среда...	12
V. ОЦЕНКА ЗА РЕАЛИСТИЧНОСТ И ПРИЛОЖИМОСТ.....	21
5.1. Оценка на реалистичността на целите и индикаторите за измерване на резултатите.....	21
5.2. Оценка на реда и начина за наблюдение, оценка, прилагане принципа на партньорство и публичност.....	22
ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПРЕПОРЪКИ.....	25

ВЪВЕДЕНИЕ

Предварителната оценка е изготвена успоредно с подготовката на проекта на Общинския план за развитие (ОПР). Тя съдържа прогнозна оценка за въздействието на плана върху процесите на социално-икономическо развитие на община Самуил, екологична оценка и оценки за вътрешна и външна съгласуваност, реалистичност, приложимост и изпълнимост на документа.

Оценката на въздействието е инструмент за по-добро вземане на решения и за гарантиране качеството и устойчивостта на публичните политики. Тя е свързана с идентифицирането, предвиждането и оценката на възможните резултати, както положителни, така и отрицателни, от прилагането на политиките, нормативните актове и въобще една или друга инициатива на изпълнителната и местната власт. Насочена е към елиминиране или свеждане до минимум на негативните и оптимизиране на позитивните последици от тях.

Оценката на въздействието представлява неразделна част от цикъла на секторните политики, в частност от фазата на разработването на политики и стратегическо планиране. Една качествена оценка на въздействието е много важна за постигане на по-пълна осведоменост на лицата, вземащи решения, а и на широката общественост относно резултатите от прилагането на политики, нормативни, планови и стратегически документи.

Предварителната оценка на въздействието не трябва да се разбира като прекалено сложно начинание. Тя по-скоро представлява логическо обяснение на процесите. Целта ѝ е да бъдат разгледани всички евентуални последици, произтичащи от прилагането на Общинския план за развитие като стратегически документ, включително и възможността да се запази статуквото, като по този начин се направят изводи относно ефективността на предлаганата намеса, мерки и дейности от гледна точка на постигането на поставените цели.

Въздействията, обект на оценка обикновено се разделят на четири главни категории: икономически, финансови, социални и екологични.

Предмет на настоящата предварителна оценка на Общинския план за развитие на община Самуил за периода 2014-2020 г. ще бъдат и четирите вида въздействия.

Икономическите въздействия могат да бъдат върху макро или микроикономическата среда, особено по отношение на икономическия растеж и на конкурентноспособността, т.е. какви ще бъдат промените, свързани с прилагането на предвидените в ОПР икономически мерки и дейности, въздействието им върху потенциала за прилагане на нововъведения и технологично развитие, възможните промени в инвестиционния климат, в пазарните дялове и моделите за търговски обмен, както и въздействието им върху стандарта на живот.

Финансовото въздействие е насочено към определяне на разходите и приходите, свързани с настъпването на промяна в количеството и качеството на обществените услуги, предлагани на местно ниво. При оценката може да се направи сравнение на разходите и приходите, за да се установи например дали строежът на нова инфраструктура ще има позитивен или негативен финансов резултат. Финансовият анализ се занимава с приходи, разходи, промени в нивото на обслужване и допълнителни капиталови разходи. В случая се оценява и финансовия капацитет на Община Самуил за изпълнение на ОПР.

Социалните въздействия могат да бъдат върху човешкия капитал, промени в равнището на заетостта и качеството на работните места, социалната изключеност и бедността, въздействие върху здравето, безопасността, правата на потребителите, сигурността, образованието, професионалното обучение, културата, спорта и т.н.

Екологичните въздействия са позитивни или негативни, свързани с настъпилите промени в околната среда, като например промяната в климата, въздуха, водите, замърсяване на почвата, промени в общественото здраве и т.н. Екологичният компонент в оценката оценява доколко стратегията за развитие на общината, определена с ОПР, съответства на стратегията за опазване на околната среда и на критериите за ефективност на политиката за опазване на околната среда.

I. ОБЩ ПРЕГЛЕД НА СТРУКТУРАТА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА ПЛАНОВИЯ ДОКУМЕНТ

Планът за развитие на община Самуил е разработен като средносрочен документ за периода 2014-2020 г., с помощта на който се определят целите и приоритетите за развитието на общината, както и ресурсите за неговата реализация. Основната цел е ОПР да бъде практическо средство и методическо ръководство за управление на общината с участието на всички заинтересовани страни в рамките на местното развитие - общинска администрация, неправителствени организации и частен бизнес.

Планът е разработен съгласно изискванията на Закона за регионално развитие (ЗРР), Правилника за неговото прилагане (ППЗРР) и Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020), Общински планове за развитие (2014-2020) одобрени със Заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Водещ принцип при създаване и изпълнение на плана е изискването за приемственост и последователност във водените политики на местно ниво, решаването на главните проблеми и предизвикателства на общината чрез използване на всички възможности и налични ресурси.

В структурно отношение Общинският план за развитие на община Самуил съдържа две основни части: Аналитична и Стратегическа.

Аналитичната обхваща задълбочен анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние на общината, на потенциала за нейното развитие, оценка на административния и финансов капацитет на Община Самуил и анализ на силните, слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT-анализ).

В анализа на социално-икономическото развитие е извършено изследване на природогеографския и ресурсен потенциал, на тенденциите в икономическото развитие, социалния сектор, образованието, иновациите и технологиите, инфраструктурата, околната среда, селищното развитие и урбанистична структура и на културно-историческото наследство.

Стратегическата част включва: визия, стратегически цели, приоритети, специфични цели и мерки за развитие, финансови ресурси, индикатори, система за управление, наблюдение, оценка и контрол на изпълнението и информационно осигуряване.

Между визията, главната, стратегическата цели и приоритетите на плана има добре изразена връзка, така че постигането на целите от по-ниско йерархично ниво естествено ще доведат до реализация на дългосрочната стратегия на документа.

В ОПР са включени 4 основни приоритета (оси на развитие), 13 специфични цели и 40 мерки, както следва:

Приоритет 1: Създаване на условия за местно икономическо развитие, с приоритети селско стопанство, хранително-вкусова промишленост и туризъм е структуриран в 3 специфични цели и 9 мерки.

В Приоритет 2: Развитие на човешкия капитал, подобряване стандарта на живот, повишаване на заетостта, доходите, социално включване и задържане на младите хора в района целите са 3, а мерките 7.

В Приоритет 3: Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство общия брой на целите е 2, а на мерките 9.

В Приоритет 4: Подобряване на качеството и достъпа до административни, здравни, социални, образователни и културни услуги специфичните цели са 5 и реализиращите ги мерки 15.

Заложените мерки и дейности към всички специфични цели по отделните приоритети са логически обвързани с идентифицираните в аналитичната част на плана проблеми и нужди на целевата територия. По този начин с реализацията на ОПР ще се постигне желаното положително въздействие в социално-икономическото развитие на общината и ще се подобри текущото ѝ състояние.

В общото приоритизиране на разработения ОПР на община Самуил 2014-2020 г. не се наблюдават повторения на цели и мерки.

В плановия документ е включена индикативна финансова таблица за осигуряване на средствата за реализация по мерки и източници, както следва: Национално съфинансиране /държавен и общински бюджети/; Средства от Кохезионния фонд, Структурните фондове /ЕФРР, ЕСФ/, Европейския селскостопански фонд за развитие на селските региони и Частни инвестиции.

Предвидената система за наблюдение и оценка, заложените индикатори, както и методите за информационно осигуряване на плана отговарят на изискванията, заложен в Методическите указания на МРРБ за изготвянето на ОПР.

Прилагането на принципа на партньорство между Общинската администрация, бизнеса, неправителствените организации и други заинтересовани лица е реализирано при разработването на програмния документ, чрез проведени анкети и обществени обсъждания.

Изводът, който се налага е, че ОПР на община Самуил за периода 2014-2020 г. е добре структуриран, съдържателен и отговаря на всички нормативни изисквания за разработването на този вид планови и стратегически документи.

II. ВЪТРЕШНА И ВЪНШНА СЪГЛАСУВАНОСТ

2.1. Съответствие между анализа на социално-икономическото развитие и SWOT анализа

Анализът на силните и слабите страни, на възможностите и заплахите направен от екипа е изключително подробен и е представен по конкретни сектори. Анализът е изпълнен в съответствие със стандартната методология, според която силните и слабите страни са резултат от влиянието на вътрешни фактори, а възможностите и заплахите на външни фактори. Екипът е успял успешно да изведе силните и слабите страни, възможностите и заплахите въз основа на резултатите от анализа на социално-икономическата среда, който е пълен и задълбочен.

Дефинираните цели в стратегическата част на Плана за развитие на община Самуил (2014-2020) са насочени към намаляване на слабите страни и преодоляване на заплахите. Те имат за цел развитие и оползотворяване на наличния потенциал на района.

Целите са определени в съответствие с “Методически указания за разработване на Общинските планове за развитие”, като е приложена комбинацията от метода на еквивалентността и метода на конверсията.

Целите и приоритетите са съгласувани от гледна точка на спецификата на района. Планирани са действия за развитие на потенциала и уникалните конкурентни предимства на общината за преодоляване на наличните дефицити в съответствие с извършения анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите.

2.2. Съответствие между идентифицираните проблеми в ситуационния анализ и предвидените цели и мерки в стратегическата част на плановия документ

Ситуационният анализ на общината е структуриран тематично в девет раздела.

Местоположението на общината е анализирано от гледна точка на предимствата и ограниченията за развитие. Посочени са географските и административните граници и предимствата произтичащи от, това че през територията на община Самуил преминава част от първата изградена в България ж.п. линия Русе-Варна с разклонение за Силистра. Това е линия с важно стратегическо значение както за Североизточна България така и за страната като цяло. Тя осигурява придвижването на туристически пътникопоток от Европа до Черно море.

Община Самуил е една от 7-те общини в област Разград. Тя е на шесто място по територия и по население сред общините в областта. Изградени са транспортни връзки с всички съседни общини.

Структурата на природния комплекс на общината е разгледан достатъчно подробно. Описани са геоложкия строеж, релефа, климата, подземните богатства водните ресурси, растителния и животински свят, горските ресурси. В анализа е намерила място оценката на компонентите на природната среда, защитените зони, територии и техните най-важни характеристики, които ги правят обект на стопанска дейност. Сравнителните природо-географски предимства на общината и тяхното ефективно използване и усвояване са от важно значение за устойчивото и балансирано развитие на територията.

Динамиката и структурата на човешките ресурси са представени чрез анализа на основни демографски фактори като население, разределение и гъстота, полово-възрастова структура, естествен прираст, безработица и трудова заетост, благосъстояние и жилищна политика. Направените изводи отразяват правилно демографската ситуация в общината и са свързани с продължаващите процеси на депопулация на общинската територия, влошената възрастова, образователна и професионална структура на населението и наличието на безработица с над средното за страната равнище. Тези изводи са от особена важност за демографската рамка на реализация на плана.

Отчетени са факторите, повлияващи икономиката, произтичащи от членството на България към ЕС и натиска на Вътрешния европейски пазар върху фирмите като са отчетени глобалните тенденции и заплахите на глобалния пазар. Икономиката на общината е показана в нейното развитие и структура. Направена е обща характеристика на общинската икономика и са изведени основните тенденции в развитието на общината. В анализа на инвестиционна активност са посочени данни за направени в последните години инвестиции в общината. Подробният икономически анализ по отделни сектори описва последователно структурата и тенденциите в развитието на селското и горското стопанство, промишлеността, търговията и услугите. Анализът на всеки отделен сектор започва с кратко резюме, в което се подчертава мястото на сектора в развитието на общината, посочени са характерните тенденции и проблеми. Направена е характеристика на отраслите с най-голямо значение в третичния сектор, а именно транспорт, търговия, туризъм, образование, комуникации и съобщения

Анализиран са също общинския бюджет и общинските активи, като е изведена връзка между бюджета, използването на активите и икономическите реалности в общината.

Извършен е анализ на състоянието на околната среда по компоненти. Приведени са подробни данни, подкрепящи направените изводи. Изводите, изведени на база анализа, подчертават отсъствието на вредни за околната среда процеси, липсата на сериозни промишлени източници на замърсяване на околната среда. Това, заедно с благоприятните климатични условия и водни ресурси, е фактор за развитие на земеделие, растениевъдство и

животновъдство, както и на интегриран културно-исторически, селски, еко туризъм, ловен туризъм и др.

В така представения ситуационен анализ са обхванати основните статистически данни, моментното състояние и главните тенденции в развитието на всеки един от анализиранияте сектори. Направени са важни изводи, които са отправни точки за извършването на SWOT анализа и формулирането на приоритетите за развитие. Планирани са действия за развитие на потенциала и конкурентните предимства на общината за преодоляване на посочените дефекти, въз основа на анализа на силните и слабите страни, възможностите и заплахите.

2.3. Външна съгласуваност с принципите и целите на европейската и националната регионални политики и с документите от по-високо ниво

Оценката на съответствието установява наличие на логическа съгласуваност на предложените цели, приоритети и мерки/операции и висока степен на обвързаност с основните цели и приоритети на разработените стратегически документи, попадащи във времевия хоризонт на Плана за развитие като: Националната програма за развитие „България 2020“, Националната програма за реформи 2011-2015 г., Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г., Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г., Националната стратегия за околната среда (2005-2014 г.), Национална стратегия за управление на отпадъците, Регионалният план за развитие на Северен централен район за планиране за периода 2014-2020 г., Областната стратегия за развитие на област Разград (2014-2020 г.) и др.

Изпълнението на заложените в Приоритет 2: „Развитие на човешкия капитал, подобряване стандарта на живот, повишаване на заетостта, доходите, социално включване и задържане на младите хора в района.” и Приоритет 3: „Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство.” от ОПР мерки ще допринесат за изпълнението на националните цели и приоритети на Националната програма за реформи 2011-2015 г.

Общинският план за развитие интерпретира и отразява приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие по отношение на ключовите области на регионалното и местното развитие, свързани с икономическо, социално и териториално сближаване и балансирано развитие. Реализацията на формулираните специфични цели и мерки от Плана за развитие ще спомогнат за реализиране на стратегическите цели на Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. (НСРР), които са насочени към: повишаване на конкурентоспособността и заетостта; инфраструктурно развитие и достъпност, устойчивост и социалното включване.

Общинският план за развитие е съгласуван и съобразен с целите и приоритетите на: Националната програма за развитие „България 2020” и Регионалният план за развитие на Северен централен район за периода 2014-2020 г.

Съответствие е постигнато и с Областната стратегия за развитие на област Разград за периода 2014-2020 г.

Реализирането на разработените в плана за развитие на община Самуил главна и стратегически ще доведат до

- Подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическия растеж – привличане на инвестиции, по-висока заетост, доходи и жизнен стандарт.
- Съхраняване на демографския потенциал и развитие на човешките ресурси със специална грижа към младите хора – ограничаване дела на ранно напусналите училище, увеличаване броя на младежите с висше образование и задържането им за живот и работа в общината.

- Подобряване на средата на обитаване – по-добра вътрешна свързаност между населените места в общината, подобрена инфраструктура, достъпни услуги, запазване и утвърждаване на природното богатство и културно-историческото наследство.

В ОПР ясно и конкретно са отразени пространствените перспективи на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори на развитието, като са отчетени възможностите за преодоляване на различията между градските и селските територии и се създадат предпоставки и условия за оптимизиране на функциите на общинския център, който играе все по-важна роля за повишаване на конкурентоспособността на икономиката и устойчивото развитие на общината. Изпълнението на мерките и дейностите предвидени в Приоритет 1 и Приоритет 4 на ОПР ще допринесат за изпълнение на целите на Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г

Екипът изготвил Плана за развитие на община Самуил е постигнал съгласуваност с принципите и целите на европейската регионална политика свързани с конвергенция, регионална конкурентоспособност и заетост и териториално сътрудничество. Целите са отразени в стратегическата част на плана за развитие, като са отчетени особеностите на района за планиране и основните направления на европейската регионална политика.

По този начин реализацията на ОПР на Самуил за 2014-2020 г. и постигането на целите на плана директно ще допринесе за реализацията на областните, регионални, национални и европейски цели, дефинирани в плановете и стратегически документи от по-високо ниво.

III. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА

3.1. Оценка на социално-икономическите въздействия на плана

Съгласно действащата методология, Общинският план трябва да индикира до каква степен интервенциите през плановия период ще допринесат за подобряването на следните ключови параметри: произведена продукция; нетни приходи от продажби; заетост и безработица; средна работна заплата, доходи, разходи и потребление на населението; конкурентоспособност (разходи на труд за единица продукция); състояние на инфраструктурите и околната среда; качество и достъпност на публичните услуги и др.

Като цяло аналитичната част на плана дава относително пълна картина за текущото състояние на социално-икономическото развитие на общината към 2013 г. Обхватът на документа е балансиран, не са налични обемни анализи на отделни сектори, които да влошават качеството му в значителна степен. Изследването е балансирано и по отношение на обема и представената статистическа информация.

Общата оценка на плана за развитие на община Самуил в частта анализ на социално-икономическото развитие е следната:

- изследвани са главните аспекти на местното развитие;
- открити са основните приоритети и проблеми, което е позволило обвързването и обобщаването им в анализа на силните и слабите страни, възможностите и заплахите;
- отразени са специфични области като икономическо развитие, конкурентоспособност, развитие на човешките ресурси, заетост и безработица;
- не са налични противоречия между текстове в отделните раздели, отразени са взаимовръзките между отделните сектори (например туризъм, култура и културно-историческо наследство, далекосъобщения – ИКТ и др.);
- представената статистическа информация е актуална, като са използвани данните на НСИ и ТСБ - Разград.

На база на извършения анализ на социално-икономическото състояние на целевата територия и предвид заложените в ОПР индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението

може да се направят съответните изводи за въздействието на документа. Базовите и прогнозни стойности на ключовите индикатори позволяват да се сравнят и преценят очакваните социални и икономически ефекти и въздействия от реализацията на плана.

Ако Планът бъде изпълнен и заложените в него мерки и конкретни проекти станат реалност, по безспорен начин може да се твърди, че както социалните, така също икономическите и екологичните показатели на община Самуил в края на плановия период (2020 г.) ще регистрират много по-високи равнища, доближаващи я до стандартите за устойчиво развиваща се територия, в която на населението е осигурен по-висок жизнен стандарт, характеризиращ се с по-високи доходи, по-добро здравословно състояние, по-уютна жизнена и околна среда.

Конкретните очаквани положителни въздействия върху социално-икономическото развитие на общината са следните:

- Преодоляване на демографската криза, увеличаване на раждаемостта и привличане на нови жители на територията, което ще доведе до повишаване на броя на населението, броя на учениците в училище и броя на децата в детските градини с 0,2% до 2020 г.;

- Намаляване на безработицата с около 8%, повишаване коефициента на заетост с до 3% и на коефициента за икономическа активност с 2%.

- Увеличение на нетните приходи от дейността на предприятията.

- Увеличаване на декарите обработваеми земеделски земи.

Заложените мерки, дейности и проекти в плана и индикаторите предполагат следните по-общи социално-икономически въздействия:

- Балансираност и всеобхватност на функции в общината и в административния ѝ център, които увеличават икономическия, административния и обслужващия им потенциал.
- Повишаване на енергийната ефективност и увеличаване дела на ВЕИ в крайното потребление;
- Увеличаване дела на населението с подобро водоснабдяване, третиране на отпадъчните води и осигурен широколентов достъп до интернет;
- Ремонтирани пътища, улици, площади и обновен общински сграден фонд;
- Увеличаване броя на туристите и ръст в приходите от туристически дейности;
- Увеличаване дела на обработваемата земеделска земя и залесените горски площи
- Подобри административни, образователни, здравни и социални услуги;
- Развитие на културата и спорта и др. положителни въздействия.

При определяне на приоритетите за развитие на община Самуил успешно е постигната връзка с набелязаните стратегически цели, като всеки един от тях допринася за постигането им и ще окаже определено положително социално-икономическо въздействие върху целевата територия и нейното население. Идентифицираните основни проблеми, потенциал и предимства в развитието на община Самуил са позволили да се определят приоритети, които да доведат до едно балансирано и устойчиво развитие с оптимален ефект през следващите седем години.

Като цяло формулираните приоритети, стратегически цели, мерки и заложените интервенции, както и финансовата им обвързаност чрез индикативната финансова таблица позволяват да се направи извода, че успешното изпълнение на плана ще доведе до значителен икономически ръст и съществено подобрене на качеството на живот в община Самуил в края на плановия период. Набелязаните приоритети и мерки, с които трябва да се постигне визията и главната цел в стратегическата част са уместни от гледна точка на стимулирането на икономическия и социален живот в района.

Анализът на социално-икономическото въздействие на Плана, показва, че той може да даде значителен тласък на икономиката на Самуил през периода 2014-2020 г. и да доведе до решаване на демографските и социални проблеми в общината. Очакванията са, чрез

реализацията на заложените мерки и дейности в дългосрочен период да се разшири обхвата на местната икономика и усвои потенциала ѝ за създаване на работни места, генериране на доходи и повишаване на жизнения стандарт, което да доведе до повишаване и развитие на човешките ресурси.

В ОПР на община Самуил за 2014-2020 г. са отразени конкретни количествени очаквания по отношение на индикаторите за мониторинг и това дава възможност да се прецени очакваното социално-икономическо въздействие на Плана и да се установи точно дали то ще оправдае изразходването на планираните финансови ресурси.

3.2. Оценка на финансовите въздействия на плана

Предвидените финансови средства за реализация на ОПР са съобразени със социално-икономическото и инфраструктурно развитие на община, което през новия програмен период ще се осъществява под комбинираното влияние на две групи фактори - стимулиращи и задържащи развитието ѝ. От друга страна разпределението между необходимите финансови средства по отделните приоритети е премерено чрез значимостта и капиталоемкостта на отделните дейности. Направени са допускания за развитие на местните икономики и процеса на финансова децентрализация, които ще се отразят в нарастване на средствата, осигурявани от Общините за финансиране на регионалното и местно развитие.

Финансовите ресурси за изпълнение на ОПР са обобщени в индикативната финансова таблица и детайлно описани в Програмата за реализация на плана, която е дадена като отделно приложение. В нея финансовите ресурси са детайлизирани в достатъчна степен по мерки, проекти и дейности, по години и срокове за реализация и прогнозни източници за финансиране.

В стратегическата част на плана са изброени основните източници на финансови средства, които условно могат да се обособят в следните групи – Общинско финансиране, Външно публично финансиране и Частно финансиране.

В Програмата за реализация на ОПР на община Самуил за периода 2014-2020 г. са заложили 114 проекта на обща стойност 196597 лева.

Планът предвижда най-големи инвестиции - 126 696 000 лева за реализиране на Приоритет 3 „Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство”. В процентно съотношение този приоритет съдържа около 64% от целия финансов ресурс, необходим за реализиране на всички цели и мерки заложили е индикативната финансова таблица. Прогнозата е около 81% от средствата по Приоритет 3 да са с източник – фондове на ЕС, 13% от държавния бюджет на РБ, около 5% частни инвестиции и само 1% собствени средства на Община Самуил.

За осъществяване на дейностите в Приоритет 2 са заложили най-малко средства 3 640 000 лева, като основната част от тях ще бъдат с източник фондове на ЕС.

В плана е предвидено, че за реализацията на Приоритет 4 са необходими 24 186 000 лв., като 88 % от тях се очаква да бъдат от външно публично финансиране. Предвидения финансов ресурс за изпълнение на Приоритет 1 от Плана за развитие на община Самуил е 42 075 000 лева, като около 65% от ресурса е за изпълнение на дейностите от Специфична цел 1.1. Развитие на селското и горското стопанство и е в размер на 27 600 хил.лева. От тях 57% се очаква да бъдат от частно финансиране и 43% от фондовете на ЕС.

Основното финансиране на набелязаните в плановия документ мерки възлизащо на стойност 196 597 000 лв., е предвидено да бъде от външни източници. Най-голям процент средства в размер на 71 % се очаква да бъдат привлечени от фондовете на ЕС. Собственото финансиране на Община Самуил за разглеждания планов период се предвижда да бъде в размер на 2 451 500 лева или 1,25 % от общия размер средства необходими за изпълнение на ОПР.

От разпределението на публичните разходи в бюджета по функции е видно, че община Самуил няма финансов капацитет за самостоятелно финансиране на проектите и дейностите от Общинския план за развитие. В бюджета няма заделени средства за разработване, управление,

изпълнение и съ-финансиране на проекти и дейности от ОПР. Трудностите пред Общината в голяма степен са при осигуряването на собственото финансиране.

Един европейски проект изисква доста голям собствен ресурс да бъде реализиран преди средствата по него да бъдат възстановени. В тази връзка община Самуил трябва да има готовност за структуриране на едно сложно финансиране, което да обезпечи реализирането на икономически рентабилни проекти. Важно е, че в плана се акцентира върху реализиране на проекти чрез публично-частни партньорства (ПЧП), което е модерен и алтернативен начин за финансиране. Неговите форми, структуриране и механизми вече са нормативно уредени със Закона за публично-частното партньорство в сила от 01.01.2013 г.

От гледна точка на ресурсите ОПР е много голяма финансова програма, годишните разходи по която в отношение към БВП са доста високи. Планът предвижда големи инвестиции в инфраструктурата и по-малки по размер разходи за развитие на човешките ресурси, увеличаване на заетостта и инвестиции в производствения сектор.

За изпълнението на Общинския план за развитие за 2014-2020 г. следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програма за рибарство, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други. Като алтернативи за съ-финансиране на проекти могат да се ползват кредити от фонд „ФЛАГ”, краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет.

Допълнителен механизъм за финансиране се осигурява чрез предлаганите мерки и средства от централния бюджет за реализация на дейности в „районите за целенасочена подкрепа” (общини с влошено социално-икономическо състояние), съгласно действащото национално законодателство за регионалното развитие (ЗРР).

IV. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПЛАНА

4.1. Основни цели на предварителната екологична оценка.

Настоящата екологична оценка е изготвена на основание на ЗООС, Наредбата за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми и Закона за регионалното развитие.

Оценката на въздействието е инструмент за по-добро вземане на решения и за гарантиране качеството и устойчивостта на публичните политики. Тя е свързана с идентифицирането, предвиждането и оценката на възможните резултати, както положителни, така и отрицателни, от прилагането на политиките, нормативните актове и вобщие една или друга инициатива на изпълнителната власт. Насочена е към елиминиране или свеждане до минимум на негативните и оптимизиране на позитивните последствия от тях

Предварителна екологична оценка на плана за развитие на община Самуил за 2014-2020 г. цели да отчете екологичните проблеми в района на най-ранния етап от вземане на решения и направи този процес по прозрачен посредством консултации и участие.

Основните екологични цели в оценката се отнасят до:

- Опазване на водите от замърсяване и постигане на добро качество на повърхностните и подземните води.
- Постигане на изискванията за безопасно качество на питейните води, намаляване и свеждане до минимум риска за здравето на населението, чрез гарантирани микробиологични, химически показатели и органолептични качества на питейната вода.

- Да се сведе до минимум замърсяването на почвите и да се реализира процеса на възстановяване на вече увредените почви.
- Да се намали и сведе до минимум здравният риск от почвеното замърсяване.
- Разработване и прилагане на регионални политики за постепенно разширяване обхвата на териториите с добро състояние на околната среда.
- Разработване и приложение на ефективни системи за управление на дейностите по отпадъците с цел намаляване до минимум вредното им въздействие върху здравето и околната среда.
- Усъвършенстване на системата за контрол и санкциониране на физическите и юридическите лица системно замърсяващи околната среда.
- Повишаване екологичната култура на населението с цел осъзнаване на неблагоприятното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда от нерегламентираното изхвърляне и обезвреждане на отпадъците.
- По-тясно интегриране на политиката по околна среда в политиките на развитие на стопанските отрасли.

4.2. Състояние на компонентите и факторите на околната среда и предложения за развитие и актуализация на дейностите свързани с опазване на околната среда

В общинския план за развитие разделът “Околна среда” включва раздели “Състояние на въздух, води, почви, шум и радиация”, раздел „Дейности по управление на отпадъците” Мерките, предвидени за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последици за околната среда са включени в Приоритет 3 от Плана за развитие на община Самуил.

Състоянието на околната среда и устойчивото използване на природните ресурси са в основата на бъдещото развитие на община Самуил. Това предопределя и основните екологични приоритети заложи в ОПР, които се свеждат до решаването на основни цели и задачи за постигане на качество на живот на населението в съответствие с европейските здравни, екологични и технически норми и екологичен комфорт.

Заложените дългосрочни стратегически задачи за период 2014-2020 год. включват подобряване на качеството на здравословната и жизнена среда и съхранение на природното наследство въз основа на принципите за устойчиво развитие; съхраняване и опазване на екологичния баланс; опазване чистотата и качеството на атмосферния въздух, водите, почвите, защитените територии и биоразнообразието; функциониране на надеждна система за мониторинг и управление на ОС и други актуални проблеми. Включват се редица мерки, свързани с подобряване качеството на питейните води; изграждане на инфраструктура за събиране, пречистване и заустване на отпадъчните води; подобряване на системата за управление на отпадъците В SWOT анализа на ситуацията в община Самуил са обобщени силните и слаби страни, в това число и тези, свързани със състоянието на компонентите и факторите на околната среда.

Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в Закона за чистотата на атмосферния въздух. Съгласно утвърдения списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух от МОСВ за община Самуил не се изготвят индивидуални програми за намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух.

Оценка за качеството на атмосферния въздух се извършва на база измервания от мобилните автоматични пунктове за контрол /МС/, както и от данни за измерени емисии

на вредни вещества изхвърляни в атмосферния въздух от промишлени обекти, статистически данни и теоретични разчети за емисиите от съответните сектори на промишлеността, бита и автотранспорта.

В Община Самуил функционират следни обекти - източници на вредни емисии в атмосферния въздух: „Тракция” АД, „Октопод - С” ООД и „Уником” ЕООД.

При извършвания през периода 2007-2012 г. контрол на емисиите на вредни вещества, отделящи се в атмосферния въздух от посочените обекти не са констатирани превишения на заложените в екологичното законодателство норми за допустими емисии.

Поради това до настоящият момент в Община Самуил не са извършвани измервания на качеството на атмосферния въздух. Основен проблем, както и на всички общини в Република България е замърсяването с прахови частици през отоплителния период на годината, поради използването на твърди горива за отопление от жителите на общината.

Замърсяване на атмосферния въздух не се наблюдава и отчита от РИОСВ Русе, но се очаква, че епизодични замърсявания са възможни от: Бояджийския цех на „Тракция” АД и „Октопод – С” - парокотелното и Екстракционен цех.

Основните източници на замърсяване на атмосферния въздух са автомобилният транспорт, изгарянето на твърди горива (дърва и въглища) в битовия сектор (най-вече през зимата), дейности с неорганизирано изпускане на вредни вещества от кариери за добив на инертни материали, трошачно–сортировъчни инсталации, строителни и ремонтни площадки, неблагоустроените територии в населените места. Източникът на емисиите на азотен диоксид в атмосферния въздух са основно транспортът и битовото отопление, в съчетание с формирането на различни метеорологични условия на средата (скорост и посока на вятъра, температура на въздуха и атмосферно налягане, температурна инверсия). Особено силно влияние оказват инверсионните процеси, които определят различно поведение и миграция на замърсителите във въздуха и създават условия за кумулиране на замърсителите в приземния въздушен слой. Автотранспортът представлява непрекъснато действащ източник, основно на ФПЧ. Неговата интензивност е пропорционална на автомобилния трафик и следва неговите изменения – сезонни и денонощни. Влиянието на автотранспорта върху КАВ има първостепенно значение, тъй като той е най – динамично развиващия се източник на емисии в атмосферния въздух.

През зимния период, от интензивното използване на твърди горива за отопление в битовия сектор при определени метеорологични условия /безветрие/, се натрупват замърсители в приземния слой от фини прахови частици /ФПЧ/, серен диоксид, азотни оксиди и въглероден оксид до границите на пределно допустимите концентрации /ПДК/.

Трябва да се отбележи, че недостатъчното хигиенизиране на пътните артерии и голямото количество неозеленени площи допринасят за допълнителното натоварване със замърсители на атмосферния въздух..

Качеството на атмосферния въздух в община Самуил като цяло не създава риск за здравето на хората от общината, но трябва да се отбележи , че след изпълнение на заложените в плана цели ще се минимизират и съществуващите минимални източници на замърсяване.

Друг основен компонент на околната среда са водите, в това число повърхностните, подземните и отпадъчните (битови, производствени и др.).

Водите в общината са с добри питейни качества.

Основните проблеми за нормално водоснабдяване в района произтичат от замърсяването на подземните води и състоянието на водопроводната мрежа, която е технически амортизирана с висока степен на аварийност. Степента на урбанизация, промишлените дейности и свързаната с това степен на изграденост на канализационна и водопречиствателна инфраструктура са важен фактор за състоянието на повърхностните и подземните води. Проблемите и факторите, свързани с качеството и количеството на подземните води произтичат главно от липсата на канализационни системи и на ПСОВ, нерегламентирано заустване на отпадъчни води, наличие на нерегламентирани сметища и др.

Предварителна оценка на Общински план за развитие на община Самуил 2014-2020

Рискът по отношение на опасността от наводнения за населението, може да се определи като нисък

Като актуален проблем може да се посочи продължаващото забавяне по изграждане на пречиствателни станции и канализационни системи в населени места с от 2000 до 10 000 еквивалент жители по Програмата за прилагане на Директивата на ЕС за отпадъчните води от населените места. Ангажиментите на България по изпълнение на Директивата на ЕС за градските отпадъчни води включват до 2014 год. всички селища с население над 2000 еквивалентни жители да имат изградени канализационни системи.

В изпълнение на този ангажимент община Самуил е подготвила инвестиционни проекти за изграждане на ПСОВ, канализация и водопровод в с. Самуил и в с. Владимировци. Реализирането на проекта се очаква с финансовата подкрепа на ПРСР 2014-2020 г. Общата стойност на двата проекта е 41 630 000 лева.

За подобряване на водоснабдяването в с. Самуил и с. Кривица е заложен проект за допълнително водоснабдяване на стойност 1 373 000 лева.

ОПР предвижда подмяна на водопроводната мрежа и в останалите села от общината, като прогнозната стойност е около 10 000 000 лева.

Изпълнението на поставените в ОПР цели ще доведат до въздействия върху отделните компоненти на околната среда. Въздействията са положителни и отрицателни, като включват вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, последици. Отрицателни ще са предимно очакваните въздействия по време на строителния процес, с който е свързано прилагането на част от мерките. При реализацията на ПСОВ - крайният ефект е положителен, но по време на реализацията са възможни отрицателни въздействия, които са с еднократни и временни (по време на строителството) Тези мерки ще имат кумулативно въздействие - колкото по-дълго се прилагат, толкова екологичното и химическо състояние на водите ще се подобрява във времето. Целите за повърхностните води и целите за подземните води ще имат значително и то предимно положително въздействие върху компонентите на околната среда.

В /Таблица 1/ са обобщени предложенията за развитие и актуализация на дейностите свързани с количеството и качеството на водите.

Таблица 1: Развитие и актуализация на дейностите свързани с количеството и качеството на водите

Вид дейности	Екологично въздействие	Степен на въздействие
Изграждане на нова и реконструкция на съществуваща водоснабдителна инфраструктура		+++
Разработка на технологии за икономично водопотребление, обратното им използване, водоспестяващи технологии	Пряко	++
Съгласно Директиви на ЕС за градските ОВ в селища с население над 2000 екв. жители да се изградят канализационни системи	Пряко	+
Изграждане на пречиствателни станции с биологично стъпало за големите животновъдни ферми	Пряко	+

В раздела “Почви” са разгледани основните проблеми и източници на замърсяване на почвите.

- Образуването на нерегламентирани сметища в община Самуил,

- Недостатъчен контрол на състоянието на почвите, в предвид използването от земеделските стопани на торове за подхранване на почвата и препарати за борба с плевелите.

Постепенно замърсяването на почвите и водите с химикали и изкуствени торове, намалява.

На територията на Община Самуил Регионалната инспекция по околната среда и водите Русе няма определен пункт за осъществяване на почвен мониторинг.

Контролираните на територията на общината животновъдни обекти са както следва: „РИОР“ООД- кравеферма с. Самуил, „Рикота-4-Силвия Симеонова“-кравеферма с. Самуил, ЗП Бейсим Емурла Мустафа-кравеферма с. Здравец, ЗП Фикрет Шюкрю Неджиб- кравеферма с. Самуил, ЗП Реджеб Енвер Мехмед-кравеферма с. Здравец,ЗП Сали Мехмед Сали-кравеферма с. Голям извор, птицеферма село Голям Извор - Силвия Симеонова.

Контролът е насочен към начина на съхранение и оползотворяване на генерираните от производствената дейност торови маси. Към всички животновъдни обекти има обособени временни торови площадки за съхранение на торовите маси. Същите след престояване от 6-8 месеца се използват за наторяване и подобряване структурата на почвата, при спазване на правилата за добра земеделска практики.

Концентрацията на животновъдството доведе до възникване на някои проблеми, един от които се явява съхранението и оползотворяването на течния и твърд тор отпад.

Замърсяването на околната среда, на почвите и на водите с тор от животновъдството възникна, когато прилежащите почви не могат да приемат и да метаболизират изпражненията с темпа на тяхното получаване. Става затормозяване на екологичната верига, започват нежелателни метаболитни процеси, като се създават биотипове на съвършено различна от нормалната екосистема.

Животновъдните обекти не са разположени в близост до санитарно-охранителни зони.

По-голямата част от тях се намират на площадките на бившите стопански дворове, извън регулацията на населените места и не са предпоставка за разнасяне на неприятни миризми и замърсяване на въздуха с вредни емисии.

Като гориво използват въглища и дърва. Формираните от измиването на съоръженията за съхранение на мляко отпадни води се заустват в съществуващи безотточни ями.

На територията на Община Самуил има обособен един законен склад за съхранение на излезлите от употреба препарати за растителна защита. Същият се намира в село Владимировци, ремонтиран е със средства отпуснати от ПУДОС. Количеството е 16 188 кг. При извършени проверки не се констатира изтичане и замърсяване на почвата. През 2013 г. е установено наличие на неопределено количество излезли от употреба препарати за растителна защита в сграда, намираща се от другата страна на пътя срещу склада в село Владимировци. Сградата е без покрив. За случая беше сезиран Областният управител и кметът на Община Самуил за предприемане на необходимите мерки за преместването им в законния склад.

В с. Владимировци има и склад за пестициди с изтекъл срок на годност, който трябва да бъде обезвреден, за да не замърсява почвите.

На територията на Община Самуил в село Кара Михал действа една кариера за добив на глина, експлоатирана от „Ведена“ ООД.

Общото състояние на почвите в общината е добро. Основната задача е да се съхрани почвеното плодородие и да се запазят земите от замърсяване с пестициди, торове и други замърсители.

Съществува и риск от замърсяване и нарушаване на съществуващите, както и от и създаване на нови ландшафтни типове в следствие на строителните дейности при изграждане на ПСОВ и канализационни системи.

Разработването на баластриери в речното корито води до разрушаване на крайречни и речни местообитания, дънни местообитания на риби, земноводни и водни безгръбначни;

дестабилизира се речното дъно в засегнатия участък; повишава се количеството на твърдия отток и съответно се влошава качеството на водата поради постоянно повишена мътност.

Въздействията обикновено са временни (през периода на разработването), като правило – обратими, но за продължителен период от време.

Почвеният екологичен статус на района налага да бъдат отчетени и заложи за решаване проблемите, свързани със:

- трайно решаване на проблемът със залежалите продукти за растителна защита
- влиянието на автомобилния поток върху замърсяването на земеделските земи и влошаване състоянието на почвите като цяло. По въздушен път се пренасят азотни и серни съединения, въглеродороди и оловни аерозоли, затова голям дял в замърсяването на почвите има автотранспортът.

Във връзка с гореизложеното в ОПР на община Самуил трябва да се предвидят мерки за:

- да се въведат дейности, свързани с ограничаване използването на пестициди и торове в земеделието
- да се разработят проекти за събиране, съхранение и обезвреждане на пестициди, хербициди, фунгициди и други препарати от такъв тип;
- възстановяване функциите на ерозирани почви;

В Таблица 2 са обобщени предложенията за развитие и актуализация на дейности, свързани с възстановяване и подобряване качеството на земите и почвите.

Таблица 2

Вид дейности	Екологично въздействие	Степен на въздействие
1. Решаване въпросите свързани със замърсяването на земеделските земи	Пряко	++
2. Опазване на почвите от негодни средства за растителна защита : пестициди; хербициди; фунгициди и др.	Пряко	++
3. Възстановяване на нарушените функции на увредените почви	Пряко	++
4. Трайно решаване на проблемът със залежалите продукти за РЗ	Пряко	++

В раздел 1.8.2 “Отпадъци” на ОПР е отразено състоянието и са коментирани дейностите свързани с управление на отпадъците съгласно Закона за управление на отпадъците.

На територията на община Самуил се генерират основно битови, производствени, и строителни отпадъци. Промените в жизнения стереотип на населението и свързаните с това изменения в бита, храненето, културата и работната среда, както и все по-масовото опаковане на стоките и продуктите, и въвеждането на нови опаковъчни материали, водят до увеличаване на количествата и промяна в състава на БО.

От 2010 г. в община Самуил няма проблеми, свързани с управлението на отпадъците. Битовите отпадъци в общината се обработват на регионалното депо в Разград, което след разширяване ще поеме отпадъците до 2042 г.

Съгласно Решение на Общински съвет - Самуил в Община Самуил е създадено Общинско предприятие, което осъществява дейността си в съответствие с Правилника за дейността му, Наредбата за реда за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество и други и нормативни актове, отнасящи се до предмета на дейност на предприятието.

Общинското предприятие е специализирано звено на общината за управление на общинско имущество, за задоволяване на потребностите на населението и за осигуряване изпълнението на общински дейности, финансирани от общинския бюджет.

Една от основните дейности на Общинското предприятие е организираното сметосъбиране, сметоизвозване и депониране на битовите отпадъци в Регионално депо - гр. Разград.

Необходимите средства за осигуряване на съдове за осъществяване на дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване, депониране, както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване се определят на база одобрена от Общинския съвет годишна План - сметка и са съобразени с честотата на сметосъбирането, транспортирането и депонирането им, както и отчисленията породени от нормативни актове на МС.

Основен недостатък, свързан с организираното сметосъбиране е, че все още не е изготвена единна както национална така и местна методика и начин за определяне на количеството битови отпадъци, генерирано от всяко домакинство, за да се приложи хипотезата на ЗМДТ, а именно ” размерът на таксата за битови отпадъци да се определи според количеството генерирани битови отпадъци”. Общо на територията на Община Самуил- по всички населени места са разположени общо 418 бр. контейнери тип „Бобър” и 377 бр. кофи тип „Мева”.

Одобрена е схема, според която в населените места на общината по улиците, тротоарите и др. обществени пространства са разположени общите съдове за събиране на битовите отпадъци и продължава изграждането на площадки за тяхното разполагане. Местата са определени така, че да е възможно най-удобно няколко съседни имота да бъдат обслужвани от един съд за съхранение на битовите отпадъци. При запълване на най-близкия съд, битовите отпадъци следва да се изхвърлят в съседен незапълнен. Тази схема подлежи на изменение и допълване, предвид възникване на допълнителни потребности от съдове за смет.

За постигане на целите, заложи в Закона за управление на отпадъците т.е намаляване на общото количество на битовите отпадъци са използвани образователни, разяснителни кампании и представяне на информация, насочена към широката общественост като цяло и към специфични групи от потребители и във връзка с това по всички населени места на Община Самуил са определени торищни площадки за депониране на биоразградимите отпадъци от растителен и животински произход с цел по-нататъшното им използване в земеделието.

Във връзка с организацията за изпълнение на задълженията си за разделно събиране са сключени договори с лица и организации, притежаващи съответното разрешително, с които се урежда разделното събиране на отпадъци от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отпих, забавления и туризъм, но до настоящия момент все още не са постигнати добри количествени и задоволителни резултати.

Обърнато е сериозно внимание и са предприети необходимите мерки, относно ликвидирането на нерегламентираните сметища по населените места и по този начин техният брой е сведен до минимум.

С приетата през 2005 г. Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори (Наредбата) в националното законодателство са въведени изискванията на Директива 91/157/ЕО относно батериите и акумулаторите, съдържащи някои опасни вещества,

Наредбата въвежда отговорност за изпълнение на определени количествени цели за разделно събиране, рециклиране и/или оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) за лицата, пускащи на пазара батерии и акумулатори, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци.

Изискванията към пускането на пазара електрическо и електронно оборудване (ЕЕО) и задълженията за събирането, транспортирането, временното съхраняване, предварителното третиране, повторното използване, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) са нормативно

регламентирани с Наредбата за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване (Наредбата) (обн. ДВ бр. 36 от 2006 г.; изм. и доп., ДВ бр.53 от 2008 г.). Кмета на общината следва да има склучен договор с организация и кампанийно да се извършва събиране на този вид оборудване.

Дейностите по депониране на строителни отпадъци са регламентирани със Закона за управление на отпадъците (ЗУО), Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци и Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (бр. 83 от 24.09.2004 г.). Кметът на общината отговаря за избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на строителни отпадъци, определя маршрута за транспортиране на строителните отпадъци, образувани на територията на общината и инсталацията или съоръжението за третирането им, контролира дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на битови и строителни отпадъци. Третирането на отпадъците от строителство и разрушаване на сгради е проблем за който все още в страната няма напълно утвърдена практика за събиране, предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане, както и изградена техническа инфраструктура. Затрудненията идват от, това че в страната има ограничен брой съоръжения за предварително третиране в това число сортиране и раздробяване на отпадъците от строителство и разрушаване, с цел последващо оползотворяване на отделните фракции. Към момента отпадъците от строителство и разрушаване обикновено се използват за запълване на изкопи на различни строителни и други площадки, за възстановяване на релефа, за насипи, при ремонтно-възстановителни работи на пътища и други обекти.

В съответствие с Националния стратегически план, общините следва да предвидят конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията към съоръженията и инсталациите за биологично третиране на биоразградимите отпадъци са регламентирани в Глава трета, раздел I от Наредба 8 от 24 август 2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. Изискванията към площадките, на които могат да се разполагат съоръжения за биологично третиране на биоразградими отпадъци са посочени в Наредба 7 от 24 август 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.

В Таблица 3 са посочени предложения за развитие и актуализация на дейността, свързана с управление на отпадъците.

Таблица 3

Вид дейност	Екологично въздействие	Степен на въздействие
Разработване на технологии за минимизиране на отпадъците и ресурсно спестяващи такива	Пряко	++
Внедряване и поддържане на разделното събиране на отпадъците	Пряко	++
Технологии за третиране на строителните отпадъци	Пряко	++
Разработка и внедряване на безотпадни и малко отпадъчни технологии и	Пряко	++

Предварителна оценка на Общински план за развитие на община Самуил 2014-2020

внедряване на ноу-хау в тази област		
Разработка на програми и мерки за насърчаване, развитие и финансово подпомагане на дейности, свързани с управлението на отпадъците в различните по вид бизнес(частен; публично-частен; предприятия с европейско и друго международно участие)	Пряко	++
.Привеждане в съответствие на сметосъбиращата и сметоизвозваща техника със средно инженеро - техническо ниво изискуемо в ЕС.	Пряко	++
Ангажиране на обществеността с екопроблемите. Информирание и привличане на обществеността, НПО, научни среди и др. за решаване проблемите на ООС.	Пряко	++
Организирането на разделно събиране на растителните отпадъци и биологичното им третиране при източника или на площадки.	Пряко	++

С посочените предложения за развитие на дейностите в областта на управление на отпадъците ще се постигне:

- екологосъобразно събиране, сортиране, транспортиране и предаване за рециклиране на отпадъците на територията на общината ;
- недопускане на непосредствен риск за здравето на хората, възникващ от генерираните отпадъци от опаковки;
- ограничаване и намаляване на въздействието върху околната среда, причинено от образуваните отпадъци от опаковки;
- изпълнение на изискванията, определени в действащото национално и общинско законодателство в сферата на управление на отпадъците от опаковки и принос към постигане на целите за рециклиране и оползотворяване заложиени в ЗУО.
- събиране на данни за количествата генерирани отпадъци от опаковки;
- активно участие на населението при прилагането на системите за разделно събиране на отпадъци

Друг съществен елемент и фактор в обезпечаването на жизнен и екологичен комфорт на околната среда, човека и биосферата като цяло представляват физичните замърсявания - шум, вибрации, вредни лъчения, акустика и др.

Като цяло в община Самуил няма шумово замърсяване на околната среда.

Конкретни данни за слънчевата радиация за община Самуил липсват, тъй като РИОСВ-Русе не извършва радиационен контрол.

В Таблица 4 са обобщени съответни предложения за развитие и актуализация на дейности, свързани с физичните замърсявания (шум, вибрации, вредни лъчения, акустика).

Таблица 4

Вид дейност	Екологично въздействие	Степен на въздействие
1.Предвиждане на устройствени решения пътища за намаляване на шумовото въздействие от автомобилния транспорт	Пряко	++
2.Изграждане и функциониране на система за намаляване или пряко отстраняване на отрицателното въздействие на физическите фактори	Пряко	++

Въз основа на гореизложеното е целесъобразно освен посочените в плана визия за развитие, стратегически цели и приоритети да се отрази още:

- инициране и организиране на междудържавно сътрудничество по екологични проблеми и програми, свързани с трансграничните въздействия, замърсявания и др;
- разработване на мероприятия за повишаване екологичното образование, култура и съзнание на гражданите, по-лесен достъп до информация относно състоянието на околната среда и активно участие на обществеността и бизнеса в процесите по опазване на околната среда;
- запознаване на представители на регионалните и местни власти с ключовите аспекти на европейското законодателство по околна среда;
- технологично обновяване и привличане на инвестиции /наши и чужди/ в опазването, възстановяването и възпроизводството на околната среда. Разработка и реализиране на проекти и ноу-хау на наши и чужди програми, финансирани от ЕС и български екофондове;
- изграждане и функциониране на ефективна система за интегрирано управление на отпадъците в съответствие с новия закон /ТБО, производствени, строителни и опасни/, която да включва целия арсенал от дейности - събиране, временно съхранение, рециклиране, оползотворяване /компостиране/, обезвреждане и трайно депониране, в т.ч. мониторинг;
- разработване на програми и регионални мерки за насърчаване, развитие и финансово подпомагане на дейности, свързани с интегрираното управление на отпадъците. Събирането, рециклирането, оползотворяването и обезвреждането, и трайното депониране на различни видове отпадъци са изключително голяма област за реализиране на различни по вид бизнес дейности на смесено общинско-частно ниво, на частен бизнес и особено на джойнвенчер с водещи европейски и международни институции в областта на третирането на отпадъците;
- изграждане и функциониране на програма за екологосъобразно животновъдство;
- регионът е туристически ориентиран, следователно трябва да се обърне по-съществено внимание на развитието на интегриран туризъм, базиран на природно-ландшафтните и културни дадености и ресурси

Планът за развитие на община Самуил за периода 2014-2020 г. дава възможност за устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията на общината и запазване доброто състояние на околната среда. Поставен е акцент върху използването в максимална степен на наличните и потенциални благоприятни възможности, оползотворяването на природните ресурси чрез неутрализиране на заплахите, които средата поставя. Екологичната оценка на предложения план, извършена на експертно ниво, допълва и доразвива разработката както с нови аспекти по отношения на екологичния статус, така и по отношение на целите, задачите и приоритетите. Разработването на плана е съобразено със съществуващите дадености и спецификата му от една страна и от друга - с вграждането му в междурегионалното и национално развитие и сътрудничество.

V. ОЦЕНКА ЗА РЕАЛИСТИЧНОСТ И ПРИЛОЖИМОСТ

5.1. Оценка на реалистичността на целите и индикаторите за измерване на резултатите

Постигането на главната стратегическа цел на ОПР на община Самуил е обвързано с постигането на три основни стратегически цели, които са формулирани от екипа, както следва:

Цел 1: Съживяване на местната икономика и създаване на работни места, чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции в селското стопанство, съпътстващи дейности и услуги за намаляване на безработицата и повишаване на доходите.

Цел 2: Повишаване и развитие на човешките ресурси, подобряване качеството и стандарта на живот, насърчаване на образованието и социалното включване.

Цел 3: Комплексно подобряване състоянието на техническата инфраструктура и жизнената среда, съхраняване и опазване на природното богатство и културно-историческото наследство.

Комплексът от приоритети, мерки и дейности за реализацията на стратегическите цели е насочен в следните основни области на въздействие:

- Подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическия растеж – привличане на инвестиции, по-висока заетост, доходи и жизнен стандарт.
- Съхраняване на демографския потенциал и развитие на човешките ресурси със специална грижа към младите хора – ограничаване дела на ранно напусналите училище, увеличаване броя на младежите с висше образование и задържането им за живот и работа в общината.
- Подобряване на средата на обитаване – по-добра вътрешна свързаност между населените места в общината, подобрена инфраструктура, достъпни услуги, запазване и утвърждаване на природното богатство и културно-историческото наследство.

На тази база са изведени четири приоритета за действия, насочени към постигането на специфични цели в различни сфери на развитието на общината

Приоритет 1: Създаване на условия за местно икономическо развитие, с приоритети селско стопанство, хранително-вкусова промишленост и туризъм.

Приоритет 2: Развитие на човешкия капитал, подобряване стандарта на живот, повишаване на заетостта, доходите, социално включване и задържане на младите хора в района.

Приоритет 3: Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство.

Приоритет 4: Подобряване на качеството и достъпа до административни, здравни, социални, образователни и културни услуги.

Заложените приоритети отразяват изчерпателно специфичните конкурентни предимства на общината за планиране на нейното развитие за периода 2014-2020 г и водят до постигане на стратегическите цели, главната цел и реализиране на дългосрочната визия за развитие на общината.

Като цяло заложените цели в ОПР на Самуил са реалистични и изпълними, насочени към решаване проблемите на целевата територия и нейното население, съобразно наличните ресурси, потенциал и възможности за привличане на инвестиции.

За измерване на степента на изпълнение и постигане целите на плана е изградена добре структурирана система от индикатори.

Те са разделени на **обща и специфични индикатори.**

Общите индикатори отчитат приноса на Общинския план за развитие на община Самуил 2014-2020 г. за постигане целите на Стратегия „Европа 2020” и Националната програма за реформи. Те включват и индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014 - 2020 г.

Специфичните индикатори от своя страна са два вида - за въздействие (отчитат изпълнението на стратегическите цели) и за резултат (отчитат изпълнението на приоритетите).

Индикаторите, включени в ОПР на община Самуил са:

- **Конкретни** – ясни са за разбиране и лесни за събиране и обобщаване на информацията;
- **Измерими** - за тях съществуват методи и инструменти за измерване на стойностите им, налични са и в случай на нужда може да бъде агрегирана достатъчно информация и количествени данни;
- **Достъпни** - има информационно осигуряване от надеждни източници с необходимата периодичност и качество и са достъпни на приемлива цена;
- **Адекватни** - обосновани и подходящи по отношение на целите и приоритетите за развитие;
- **Обвързани са с времето** - на базата на периодична информация, позволяваща сравнения между базови, междинни и целеви стойности в процеса на наблюдение на напредъка и постигането на целите.

Индикаторите за наблюдение и оценка са агрегирана информация от данните за реализация на конкретни проекти по ОПР.

Наличието на добре подбрани индикатори позволява да се изгради ефективна система за наблюдение на изпълнението на плана. Те са конкретни, ясно формулирани, добре подбрани, лесно измерими. Заложените базови и целеви стойности за всеки индикатор са адекватни на ситуацията и възможностите за развитие на общината, което от своя страна е гаранция за реалистичност и приложимост на плана.

5.2. Оценка на реда и начина за наблюдение, оценка, прилагане принципа на партньорство и публичност.

Механизмите за оценка и наблюдение на изпълнението на ОПР се позовават на действащите нормативни документи, указания и добри практики от предишния програмен период 2007-2013 г.

Предмет на наблюдение на ОПР е изпълнението на целите и приоритетите, заложен в плана, както и действията на местната власт и администрация, организациите, бизнес структурите, физическите и юридическите лица, свързани с изпълнението на документа. Орган на наблюдение на ОПР е Общинския съвет. В документа са дефинирани и ролята и отговорностите на Кмета на общината като основен орган на управление на ОПР, изготвянето и внасянето в Общинския съвет на ежегодни програми за работата по реализация на ОПР, както и годишни отчети за хода на изпълнението.

Системата за наблюдение на ОПР включва следните основни компоненти:

- Системата от индикатори за наблюдение – дефинирани по-горе и отчитащи специфичния характер на плана, реализацията на неговите цели, социално-икономическото състояние, развитието на инфраструктурата и проблемите на околната среда в контекста на устойчивото регионално развитие;
- Източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информацията - наблюдението на изпълнението на ОПР се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, ЕВРОСТАТ, АПИ, Агенция за чуждестранни инвестиции, Агенция за енергийна ефективност, Агенцията по заетостта, както и на основата на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания за мнението и настроеността на населението, живеещо в общините на района.

- Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на ОПР се осигурява от бюджета на Община Самуил.
- Местните власти участват в реализацията на мерките и постигане на целите на общински планове за развитие и програмите за реализация на общинските планове за развитие. Местните власти осигуряват собствени финансови ресурси и мобилизират такива на социалните партньори на местно ниво за реализация на проекти и дейности в техните планови документи.
- Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на разработване на ОПР и наблюдение изпълнението на плана; подкрепят и участват в разработването на проекти за изпълнението на плана. Тази група от участници ще бъде пряко включена и в реализацията на проекти и дейности, основно насочени към подобряване на средата за живот и развитие.

За изпълнението на ОПР се извършват междинна и последваща оценка. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на регионалния план, да го подобрят като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране. Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности, тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ОПР се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ОПР и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПР въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка.

Положителен момент при формулиране на механизмите за изпълнение на Общинския план за развитие е препоръчителното създаване на специална експертна група за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР.

Неотменен документ, свързан с изпълнението на Общинския план за развитие е Програмата за реализация на ОПР за периода 2014-2020 г. Програмата за реализация се разработва на основата на ресурсно осигурените мерки и включва конкретни проекти и дейности, прогнозните им стойности, източници на финансиране, срокове и отговорни институции. В специален раздел на Програмата са включени проектите и дейностите, които Община Самуил ще изпълнява в условия на публично-частни партньорства и за които ще се търсят инвеститори. Тук би могло да се добави и засилването на мотивацията на местната власт и местните общности към реализация на част от мерките и проектите със собствени средства и по пътя на публично-частните партньорства. Общината трябва да е отворена към бизнеса и да реализира съвместни проекти с него, чрез привличане на частни капитали за оползотворяване на общински имоти, терени, сгради или отдаване на публични услуги.

Мониторингът е систематично събиране, анализ и използване на информация, необходима за управлението и вземането на решения в процеса на работа по изпълнение на Общинския план за развитие. По този начин може да се сравни реалният напредък по изпълнението на плана с предварително планираните дейности. Основна предпоставка за осъществяване на ефективен мониторинг и оценка са заложените в ОПР индикатори за наблюдение. В ОПР на Самуил има добре изградена ситстема от такива индикатори.

Предложената в плана система за мониторинг, контрол и оценка е съобразена с местните специфики, информационната осигуреност и капацитета за реализация. По този начин тя позволява да бъдат проследени не само използването на финансовия ресурс, но и активно да се отчитат настъпващите промени в социално-икономическото и екологично състоянието на средата в резултат на предприетите интервенции.

Механизмът за прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност може да се разгледа в следните аспекти:

➤ В процеса на изготвянето на ОПР:

ОПР е разработен чрез прилагане на принципа на партньорство, който включва и информиране на всички заинтересовани страни. Дадена е възможност за изразяване на мнения и представяне на предложения чрез формални и неформални работни срещи с по-тесен кръг участници, осъществяване на широко консултиране чрез организиране на обществено обсъждане, в т.ч. и чрез интернет, участие във формални структури за планиране и мониторинг със състав, основан на принципа на партньорството – местна власт, социални и икономически партньори, гражданско общество и др. Обменът на мнения и информация е осъществен и чрез провеждане на анкети, попълване на въпросници и справки.

Проведени са консултации и предварителна съгласуваност с ангажиране и активно участие на представители на заинтересованите страни.

➤ По време на изпълнението на ОПР:

В процеса на изпълнение на ОПР основните инструменти за осигуряване на информация и публичност са годишните доклади и междинната оценка, както и последващата оценка след края на периода на действие на плана. Те ще бъдат изготвени и обсъдени при спазване и изпълнение на основните форми на взаимодействие за осъществяване на партньорства и осигуряване на публичност: информиране, консултиране и съгласуваност, и с активно участие на всички заинтересовани страни. Ще се публикуват на страницата на Община Самуил в интернет. В рамките на всеки проект, предвиден за изпълнение до 2020 г. ще бъдат предвидени мерки и адекватни действия за информиране и публичност, в т.ч. периодични информационни кампании сред целевите групи.

Поддържането на изградените вече ефективни партньорства ще даде възможност в процеса на изпълнение да се реализира по-голяма икономическа целесъобразност и да се укрепи потенциала за разкриване на нови пътища към привличането на инвестиции и допълнителни финансови средства.

Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване, обсъждане и контрол на изпълнението гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на Общинския план за развитие. Чрез тях той се обогатява както с друга гледна точка, освен тази на местната власт, така и с инструментите на гражданското общество, които се основават на прякото участие на гражданите и техните организации в управлението и процеса на взимане на решения.

Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на Общинския план за развитие се осъществява от Кмета на община Самуил и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Предизвикателството, което е на дневен ред пред общинската администрация и екипа за управление е да бъдат осъществени необходимите стъпки за непрекъснатото информиране и въвличане на социално-икономическите партньори и заинтересованите страни в ефективното изпълнение, наблюдението и оценката на актуализирания ОПР.

Информираността на гражданите и обществената подкрепа са от особено значение за успешното реализиране на Общинския план за развитие и за осигуряването на интегрирано устойчиво местно развитие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПРЕПОРЪКИ

Общото заключение от Предварителната оценка на Общинския план за развитие на община Самуил за 2014-2020 г. е, че документът е разработен в съответствие с нормативната база и по-конкретно Закона за регионалното развитие, Правилника за неговото прилагане и Методически указания за разработване на Общински планове за развитие на МРРБ.

Документът отговаря на националната политика в областта на регионалното развитие и съответства на Европейската регионална политика. Осигурено е съответствие между планираните цели, приоритети и мерки и целите и принципите на Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), Националните документи за регионално развитие, Регионалният план за развитие на СИР и Областната стратегия за развитие на област Разград за 2014-2020 г.

Общите цели на Плана са насочени към постигане на висок и устойчив икономически растеж, висок жизнен стандарт, устойчиво и балансирано развитие при съхраняване на природната и развитие на селищната среда. Като цяло целите на Плана са оправдани предвид сегашните условия, връзката между избраните приоритети и цели в преобладаващата си част са кохерентни и добре развити.

Естествено има компоненти от плана, които могат да се подобрят и усъвършенстват.

На първо място трябва да се вземе предвид факта, че ОПР се изготвя в етап, в който все още няма одобрени Оперативни програми и Програма за развитие на селските райони за новия програмен период 2013-2020 г. На тази основа разработката включва мерки и дейности, заложен в проектите на основните финансиращи програми, които биха могли да се променят в последствие. Това налага преглед, оценка и при необходимост актуализация на ОПР веднага след одобрение на всички финансиращи програми за новия програмен период.

От гледна точка на ресурсите ОПР е силно ресурсоемък, което поставя под съмнение реализацията на всички мерки, дейности и проекти дори чрез такива съвременни форми като публично-частно партньорство. Бюджетните ресурси на Община Самуил са ограничени и е необходимо ежегодно да се прави преглед на проектите и дейностите, включени в Програмата за реализация на плана и да се преоценява тяхната приоритетност и възможности за реализация.

Индикаторите като цяло са адекватни и измерими, но броят им – 43 е твърде голям. Това от една страна дава възможност за по-всеобхватна и задълбочена оценка на изпълнението, но от друга забавя процеса на мониторинг и оценка, поради бавния процес по събиране на данните.

За подобряване качеството, реалистичността и изпълнимостта на документа имаме следните препоръки:

1. ОПР да се съгласува с българските Оперативни програми и ПРСР за новия програмен период 2014-2020 г. след тяхното окончателно одобрение и при необходимост да се актуализира;

2. Да се създаде специална мониторингова експертна група за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР с участието на всички заинтересовани страни;

3. Всяка година да се прави отчет за изпълнението на Плана пред Общински съвет – Самуил и да се приема едногодишна програма за изпълнение на приоритетни проекти и дейности, съгласувана със седемгодишната Програма за реализация на ОПР за периода 2014-2020 г., текущите нужди на целевата територия и финансовите възможности и капацитет на Община Самуил;

4. По преценка на Община Самуил да се изведат няколко ключови индикатора от списъка с 43 броя, по които да се следи ежегодно напредъка в изпълнението на ОПР;

5. Бизнеса и НПО също да отчетат пред Община Самуил своите проекти, инвестиционни дейности и намерения, за да бъдат отразявани в отчетите и прогните за изпълнение на ОПР.